

*Joanna Rodziewicz-Gruhn, Maria Pyzik,
Leon Rak, Wacław Baczyński, Halina Zuch*

ZRÓŻNICOWANIE SPRAWNOŚCI MOTORYCZNEJ STUDENTEK I ROKU Z WYŻSZEJ SZKOŁY PEDAGOGICZNEJ W CZĘSTOCHOWIE STUDIUJĄCYCH NA RÓŻNYCH KIERUNKACH

Podłożem motoryczności człowieka jest rozwój aparatu ruchu a także uformowane nawyki ruchowe i ich wyobrażenia oraz motywacja. Rozwój aparatu ruchu zostaje zakończony około 18. roku życia a doskonaleniu podlegają walory funkcjonalne wraz z pełnionymi czynnościami. Między 20. a 30. rokiem życia rozwój motoryczny osiąga wszechstronny szczyt. Na sprawność fizyczną człowieka wpływają czynniki genetyczne modyfikowane warunkami środowiska naturalnego i społeczno-ekonomicznego [3,5]. Rozwijanie sprawności jest zasadniczym celem wychowania fizycznego realizowanego na różnych szczeblach szkolnictwa. Obowiązkowe zajęcia w szkole podstawowej i średniej pozwalają na systematyczne rozwijanie i podtrzymywanie indywidualnie najwyższego poziomu sprawności. W czasie studiów poziom sprawności może obniżać się, zwłaszcza wtedy, gdy uczestnictwo w zajęciach ruchowych jest niesystematyczne i okazjonalne. Dbłość o zdrowie, wysoka sprawność fizyczna i zainteresowania poziomem rozwoju ruchowego i możliwości jego sterowania to cechy wyjątkowo pożądane wśród nauczycieli zobligowanych do realizacji edukacji zdrowotnej.

Celem pracy jest analiza sprawności fizycznej studentek rozpoczynających studia na różnych kierunkach Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie oraz porównanie poziomu właściwości motorycznych z uzyskanymi przez studentki innych uczelni.

Materiał i metoda

Badaniem objęto 307 studentek rozpoczynających studia w roku akademickim 1995/1996. Sprawność motoryczną oceniono testem Pilicza [4] w zakresie zwinności, mocy, siły i wytrzymałości. Przed wykonaniem prób zmierzono wysokość i masę ciała.

Wyniki badań i dyskusja

Oceny sprawności fizycznej przeprowadzone w uczelniach humanistycznych, technicznych i akademiach medycznych wykazują odmienny poziom, niższy w porównaniu do studiujących wychowanie fizyczne [1,2,7]. Obserwowane zależności wynikają prawdopodobnie z kryteriów stosowanych przy naborze na studia, jak również z podwyższoną aktywnością ruchową we wcześniejszym okresie.

W tabeli 1 zawarto charakterystykę somatyczną badanych dziewcząt. W zakresie wysokości najwyższe wartości stwierdzono u studentek filologii germańskiej, pedagogiki z wychowaniem fizycznym i historii, natomiast najwyższe średnie masy ciała występowały u studiujących filologię germańską, wychowanie techniczne i pedagogikę z wf. Moc budowy określono wskaźnikiem Queteleta wykorzystując klasyfikację podaną przez Wolańskiego. Studentki fizyki i chemii, historii oraz pedagogiki z wf. charakteryzowały się średnio mocną budową, zaś pozostałe mocną, przy czym najwyższą wartość wskaźnika Queteleta stwierdzono wśród studiujących wychowanie techniczne.

Sprawność fizyczną dziewcząt ocenion testem Pilicza przedstawia tabela 2. W teście zwinności najlepsze wyniki uzyskały studentki historii i pedagogiki z wf., a najgorsze studiujące wychowanie muzyczne. Prezentowane wyniki były zbliżone do uzyskanych przez studentki innych uczelni [1,2,7]. Warto zauważyć, iż studentki WSP z kierunku pedagogika z wf. były bardziej zwinne w porównaniu do koleżanek z AWF w Katowicach. W próbie mocy zanotowano zbliżone wyniki z wyjątkiem studentek pedagogiki z w.f., gdzie przy najwyższym wyniku wystąpiła stosunkowo znaczna zmienność. Badane charakteryzowały się większą mocą w porównaniu z badanymi z innych środowisk akademickich, a studentki pedagogiki z wf. przewyższały pod względem tej cechy rówieśniczki z AWF w Katowicach.

W próbie siły najlepszy wynik zanotowano u dziewcząt studiujących wychowanie techniczne i filologię germańską, natomiast w próbie wytrzymałości u studentek historii i pedagogiki z wychowaniem fizycznym.

Na podstawie uzyskanych wyników prób sprawnościowych dokonano oceny sprawności ogólnej (rys.1 a,b,c). Specyfika studiów oraz kryteria stawiane przy naborze określają zdecydowanie wyższy poziom sprawności studentek pedago-

giki z wychowaniem fizycznym. W pozostałych grupach wysoką sprawność osiągały studentki historii i wychowania technicznego, wśród których nie odnotowano wskaźników sprawności niskiej. W grupie studiujących pedagogikę i filologię polską rozkład wskaźników jest zbliżony, natomiast na pozostałych kierunkach dominują osoby o średnim poziomie sprawności motorycznej.

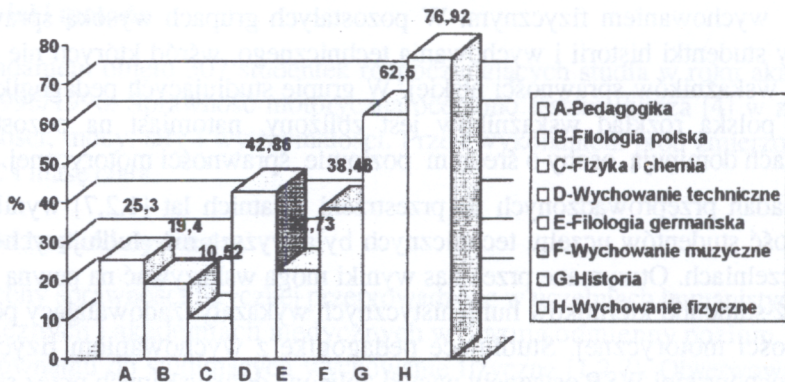
Z badań przeprowadzonych na przestrzeni ostatnich lat [1,2,7] wynika, że sprawność studentów uczelni technicznych była wyższa niż studiujących w innych uczelniach. Otrzymane przez nas wyniki mogą wskazywać na pewną zmianę, gdyż studentki kierunków humanistycznych wykazały zadowalający poziom sprawności motorycznej. Studiujące pedagogikę z wychowaniem fizycznym w częstochowskiej WSP osiągnęły wyniki zbliżone do uzyskanych przez studentki AWF w Katowicach.

Zajęcia z wychowania fizycznego realizowane w trakcie studiów powinny nie tylko podtrzymywać sprawność, ale również ją doskonalić. Należy zwrócić uwagę na bardzo istotny fakt, iż dla większości studiujących są to tylko dwa lata systematycznych zajęć ruchowych. Badania aktywności fizycznej nauczycieli [6] wykazują ciągłe zainteresowanie rekreacją ruchową i uprawianiem zajęć sportowych. Postawy nauczycieli różnych specjalności wobec kultury fizycznej powinny być kreowane w trakcie studiów. Wyjątkowo pomocne mogą okazać się atrakcyjne formy zajęć, np. pływanie, zajęcia na siłowni, narciarstwo, taniec, aerobik, tenis ziemny, turystyka rowerowa. Takie zajęcia winny zachęcać do podejmowania rekreacji ruchowej w czasie wolnym od zajęć i być zaczątkiem zdrowego sposobu życia.

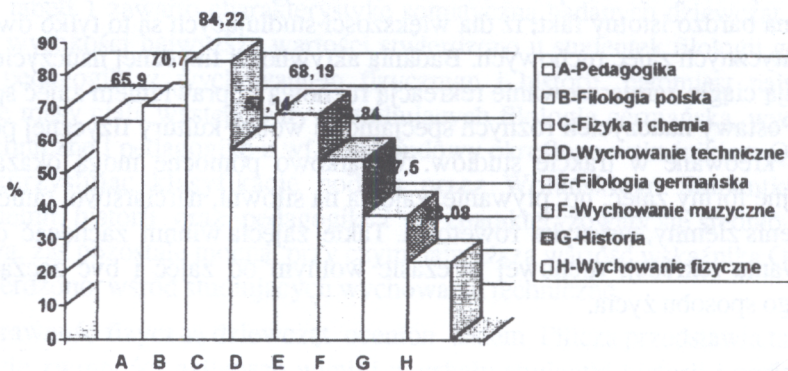
Wnioski

1. Studentki WSP w Częstochowie nie odbiegają poziomem sprawności od rówieśniczek z innych uczelni.
2. Studentki pedagogiki z wychowaniem fizycznym wykazują podobny poziom sprawności motorycznej do występującego u studentek Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach.
3. Dla utrzymania odpowiedniego poziomu rozwoju cech motorycznych i wyrobienia nawyków ruchowych u przyszłych nauczycieli należy dążyć do kontynuowania zajęć wychowania fizycznego na kolejnych latach studiów oraz rozszerzyć ofertę fakultatywnych zajęć rekreacyjnych.

Rys.1a. Wskaźniki % studentek o sprawności wysokiej:

Rys.1b. Wskaźniki % studentek o sprawności średniej:

Rys. 1c. Wskaźniki % studentek o sprawności niskiej:

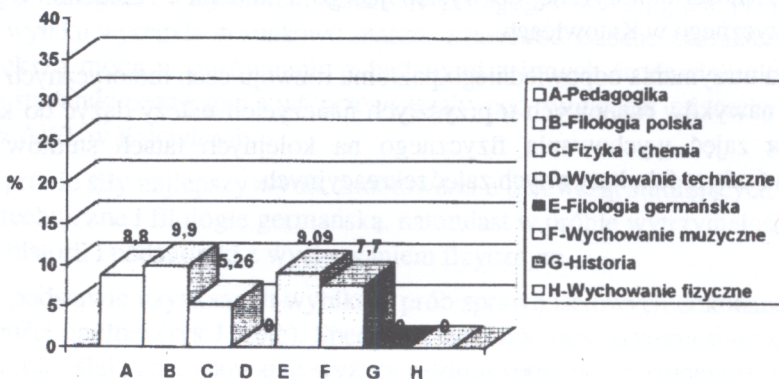

TABELA 1. Charakterystyka somatyczna badanych studentek:

Kierunek	Wysokość ciała		Ciężar ciała		Wskaźnik Q
	x	s	x	s	
Pedagogika	164.06	5.54	55.10	6.96	335.8
Filologia polska	163.99	5.23	56.86	9.02	346.9
Fizyka i chemia	162.72	5.38	53.40	5.55	327.8
Wychowanie techniczne	163.81	5.55	58.45	7.57	356.8
Filologia germańska	166.64	5.99	58.48	7.24	350.9
Wychowanie muzyczne	161.92	7.40	54.92	6.84	339.2
Historia	165.04	5.42	54.79	5.47	331.9
Wychowanie fizyczne	166.19	4.83	57.51	6.14	346.0

TABELA 2. Sprawność fizyczna studentek WSP w Częstochowie i w innych uczelniach:

Uczelnia, kierunek	Cechy motoryczne							
	zwinność		moc		siła		wytrzymałość	
	[s]		[cm]		[cm]		[il.powtórzeń]	
	x	s	x	s	x	s	x	s
Pedagogika	28.6	1.8	178.6	18.5	581.8	93.4	14.1	2.2
Filologia polska	29.0	1.9	171.6	22.1	579.0	91.4	14.5	2.0
Fizyka i chemia	28.3	1.6	169.1	14.6	590.0	83.0	13.1	1.1
Wychowanie techniczne	28.3	1.3	174.9	19.5	650.0	66.0	14.9	1.6
Filologia germańska	28.6	2.1	167.6	17.0	649.0	109.0	13.8	1.5
Wychowanie muzyczne	29.4	1.8	179.5	16.8	683.0	90.0	14.0	1.5
Historia	23.6	1.3	166.0	14.9	586.0	82.0	15.6	2.0
Wychowanie fizyczne	27.6	3.5	214.0	35.0	847.0	162.0	15.1	1.8
AWF Katowice	29.8	1.8	188.8	17.2	739.4	124.8		
Uniwersytet Jagielloński	32.5	2.5	154.3	18.4	555.0	83.7		
Akademia Medyczna Poznań	28.0	2.6	158.9	18.5	580.2	79.3		
Uniwersytet Śląski	29.9	2.4	163.5	19.6	558.2	88.0		

Bibliografia

1. Janus B. „Zróżnicowanie motoryczne młodzieży medycznej a wybór kierunku studiów”, w: A. Malinowski (red.) *Antropologia i jej miejsce wśród nauk o człowieku*, UAM, Poznań 1991.
2. Mleczek M. „Budowa ciała i sprawność fizyczna młodzieży akademickiej I roku studiów w Krakowie w świetle czynników środowiska społecznego”, *Rocznik Naukowy AWF*, Kraków 1996.
3. Osiński W., *Zagadnienia motoryczności człowieka*, Monografie Podręczniki Skrypty AWF, Poznań 1991.
4. Pilicz S., *Testy sprawności fizycznej dla młodzieży akademickiej*, INKF, Warszawa 1971.
5. Raczek J. „Motoryczność człowieka w świetle współczesnych poglądów i badań”, *Wychowanie Fizyczne i Sport*, 1987, 1.
6. Rodziewicz-Gruhn J., Pyzik M. „Ocena zachowań studentów studiów pedagogicznych”, w: Czaplicki Z., Muzyka W. (red.) *Styl życia a zdrowie*, Olsztyńskie Centrum Edukacji Zdrowotnej Olsztyn 1995.
7. Ślężyński J., *Cechy somatyczne, sprawność fizyczna i gibkość kręgosłupa studentów*, AWF Warszawa 1991.
8. Wolański N., *Metody kontroli i normy rozwoju dzieci i młodzieży*. PZWL, Warszawa 1978.

SUMMARY

J.Rodziewicz-Gruhn, M.Pyzik, L.Rak, W.Baczyński, H.Zuch

DIFFERENT LEVELS OF MOTORIC EFFICIENCY OF THE 1ST YEAR FEMALE STUDENTS OF HIGHER TEACHER EDUCATION SCHOOL, STUDYING DIFFERENT FIELDS OF KNOWLEDGE

Motoric efficiency is affected by genetic factors modified by conditions of natural, social and economic environments. Lessons of physical education realized at different levels of education should maintain and develop motoric efficiency in children and adolescents.

An investigation was carried out in 1995/96 among female students of different fields of science at Higher Teacher Education School in Częstochowa. Motoric efficiency (agility, power, strength, stamina) was evaluated by means of the Pilicz test. Apart from that, height and body weight were measured and the Quetelet coefficient was calculated.

Motoric efficiency profile of the respondents is typical for the motoric efficiency of female students of the humanities as described by other authors. The respondents studying teacher education and majoring in physical education displayed motoric efficiency similar to that of female students of Academies of Physical education.

In order to develop correct motoric habits in future teachers, physical education classes should be held during successive years of study. The range of facultative classes should be extended. Physical education classes realized during university studies should effectively develop physical fitness and encourage people to take up different forms of physical activities.